

Передплата

на «РУСЛАНА» виносить:

з Австрії:

на цілий рік 20 кор.
на пів року 10 кор.
на чверть року 5 кор.
на місяць 170 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тижні 5 1/2 долара, або 10
рублів; з виплатою що субо-
ти 4 1/2 долара, або 9 рублів.
Щодня число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Входить у Львові що дня
крім неділі і руских свята
о 5 1/2 год. пополудні.

Редакція, адміністрація і
експедиція «Руслана» при ул.
Осолянських ч. П. (парте)
(Фронт від ул. Тихої). Експе-
диція місцева в Агенції
Соколовского в пасажі Гавс-
мана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє.—

Рекламні неопечатані є
вільні від порта.— Оголо-
шенє звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надісланім» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесенє по 30 сот.
від стрічки.

Українець про Українців в Росії.

(Конець).

Економічна основа українства була обговорювана в політичній літературі. Виривали відвічні питання, чи Росія є торговинею для України ітп. Певно, що се спори академічні, зроджені переважно з незрілого розуміння економічно-суспільних питань молодіжю, котра знає житє лише з книжок. Отже не привязуючи до тих спорів вельми поважного значіння, не глядаючи в них розвязки питання, можна однак в них бачити signum temporis, а радше многосторонні признаки теперішніх часів, в котрих відбиває ся резигнація минувшини і надії, навіть утопії будучини. В тих спорах можна також бачити акт обжалованя проти пануючого тепер в Росії централізму, котрий не тільки путає моральні сили України, але ослабляє і господарску живенність краю. Акт обжалованя є наконецно сформулованем жалів, є вже переходом від страдального зношеня status quo на охоту змін на ліпше, є будь що будь осудом минувшини. Сі економічно-політичні спори про упослідженє України, про її визискування в державних фінансах, про підпорядкованє її фінансів інтересам Московщини виказують також новий настрій і нові відносини нашого населєня до загально-державної політики російского правительства. Згідно з тим настроєм звертає ся пильна бачність української суспільности в Росії на прояви її власної енергії, її економічно-суспільної ініціативи. Обчисленя можуть

бути пересадні, надії злудні, але се свідчить про скріпленє сего настрою.

А рух сей має двоякий характер: суспільний і політичний. Зложили ся на се різні обставини. Може бути, що головним чинником, який понукє Українця до сильного зазначєня суспільних змагань, до демократичности, є се, що почувачи себе мало творчим в політичнм житю, виявляє свій антагонізм до тих суспільних чинників, котрі в минувшині мали політичний і ровід, а культурно з українським народом не були злучені. Неперечно однак навіть серед соціалістичної укр. молодіжи проявляють ся тепер більше реальні відносини до житєвих питань, а се потягає за собою потребу уживати реалістичної методи акції.

Яке є сформулованє політичної сторони українства в Росії, трудно тепер сказати. Фактом є, що нема тепер доволі сильних традицій, які сприяли би ідеї „політичного сепаратизму“. Може бути навіть, що гадки політичного сепаратизму нема зовсім на українським обвіді, яко сталої провідної зорі. Автономія культурного житя і адміністраційна автономія можуть вдоволити Українців — інші, поки боротьба о неї не зустрине ся з боку державного централізму з таким опором, що мимохіть зробить ся гадка самостійного державного житя.

Українець в розмові з редактором Czas у доходить отже до такого виводу, що в українським руху в Росії недостає окликів політичного сепаратизму не є вислідом лише тактики. Відродини українства, які тепер проявляють ся, обмежують ся до пробудженя гадки про культурну окремішність і до ідеї місцевої самоуправи. Укра-

їна не має монархічних традицій і то не тільки в значіню династичних традицій, але монархізму, так сказатиб, «сконкретизованого в традиції державної мітри політичного житя, щоби зараз думати про окрему державу і т. п. З другого боку однак двоякове пожитє в російській державі не витворило би також рівних традицій спільности і при абсолютизмі та гнобленю не могло сего витворити. Одним словом — питанє державного житя є дотепер подвійне а tabula rasa. Українство не є приготовленє, щоби записати свої спеціальні бажаня на одній з тих таблиць; але може бути, що, як російське правительство повторить свою політику гнобленя і принесе Українцям рішуче veto проти всяких домагань що до народної окремішности, Українство на се попросиши Росії відповість також ні, що до дальшого державного пожитя. Се питанє будучини, питанє зависиме від розвитку сил українства і від політичної системи, яку вибере Росія. Се питанє ніколи не занимало українського руху і потото. Що найбільше звертало на себе бачність тих ледво Українців, котрі в російській опозиції з жалем бачили ті самі централістичні змаганя, які були в Росії, недалекій уже забутя.

Польско-українське питанє, по думці сего Українця, є лише правобіч Дніпра. Непорозуміня нагромаджені протягом цілого минулого столітя стають перепоною до витворєня добрих взаємин між Українцями а «польским кравям староннітвом»; стає, мабуть, перепоною сильне з деякого боку зазначєнє соціального напрямку в українстві. Можна сподівати ся, що реалістичний напрям певної верстви української інтелігенції pomoже усунути сі непо-

Перемирна грамота литовських князів з королем Казиміром В. 1366 р.

Подав

Др. Богдан Барвінський.

(Дальше).

Se jaz⁸⁾ князь wielikiy Olherd, s swoieiu bratiieiu⁹⁾, s Kestutiem¹⁰⁾, s Jewnutiem¹¹⁾, s Lubortom¹²⁾ i s swoimi dietmi uczynili iemy¹³⁾ mir s swoim bratom, korolem polskim Kazimirem is bozyi milosti¹⁴⁾, i s kniazem s Juriiem i s druhim Juriiem i s Olexandrom¹⁵⁾; a to bud swiedomo wsiakomu, koli kto na tot list smotryt, oze na tom sia iemy¹⁶⁾ mirili. Kniaziu Lubortu ziemia so wsiemi¹⁷⁾ wolostmi otczynnymi¹⁸⁾ i z sieły, kak is¹⁹⁾ dawna poszlo, Stożek, Daniłow, Zakamian²⁰⁾, Sziumesk, Ostroh, Polonij²¹⁾, Mezybozyie; a i ieszcze²²⁾ k Lucku odstupil sia korol wolodymierskich wolosti: Wietly²³⁾, Lbiaz²⁴⁾, Czerneczhorodok, Kamian, Mielnica. A Wolodmier²⁵⁾ korolewi dostal sia s tiemi wolostmi: Horodel, Luboml, Turynsk, Raten²⁶⁾, Koszer, Włuczum. A kniaz wielikiy s swoim bratom s Lubortom sstupil sia²⁷⁾ korolewi: Kremianca, Pereмила. Oleszka²⁸⁾, Belza, Grabowca, Cholma, Szczebreszyna, Lopatyna. A konczali iemy mezy soboiu mir wiecznyi. A koli jaz²⁹⁾ poydu, kniaz wielikiy, s³⁰⁾ bratom swoim s³¹⁾ korolem na wojnu, tohda poyty Lubortowi is wsiemi ludmi swojemi; a koli korolewi nadobie³²⁾ na swoie nie-

przytiale, Lubortowi pomahati s³³⁾ swoimi ludmi; a koli na dobre budiet Lubortowi na swoie neprzytiale, korolewi iemu pomahaty, A pro obidy pro wsiakiie, oze sia³⁴⁾ uczynit³⁵⁾ kniazim ludiem krywda ot³⁶⁾ korolewa czelowieka, ili ot Juriewa ili ot Olexandrowa³⁷⁾, pro to³⁸⁾ nie iskaty korolani kniazia. Sudii³⁹⁾ na to: lubelskyi pan Krot, podkomoryi korolew pan Rafal; a ot Kniazia ot wielikoho Jelezar⁴⁰⁾; a ot Lubotia⁴¹⁾ Iwan Mstiszinski⁴²⁾; a suditi na Buzie u Gorodla⁴³⁾, a suditi korolewym sudiam⁴⁴⁾ Polanina⁴⁵⁾ po polskomu zakonu i wину na nem wziaty po polskomu zakonu⁴⁶⁾, a ruskim sudiam suditi po swoiemu zakonu i wину wziaty po ruskomn zakonu. A na korolewyie ziemi na ieho łowiszczich⁴⁷⁾ naszym ludiem nie łowity ni zwiera, ni bobra, ni ryb, ni siena kosity, ni w bortnuui⁴⁸⁾ ziemi nie wstupatysia⁴⁹⁾. Takoze i korolewim⁵⁰⁾ ludiem nie łowity na kniazia wielikoho⁵¹⁾ ziemi i na Kestutiewi⁵²⁾ i na Jewnutiewi⁵³⁾ i na Lubartowi⁵⁴⁾ takoze nikakoho⁵⁵⁾ zwiera nie łowity, ni ryb, nie łowity, ni siena kosity, no kak poszlo is dawna. A za cholopom i za winowatcem nie stoiaty, a kto woschoczet isprawy, isprawy dati, a za winowatcem nie stoiati⁵⁶⁾. A korolewi nie wstupaty sia⁵⁷⁾ w Kestutiewi⁵⁸⁾ horody, w Beresti, i w Kamianec⁵⁹⁾, w Dorohiczyn⁶⁰⁾, w Mielnik, w Bielek, w Kobryn, kniazia wielikoho horod, wo wsie tyie hranicie⁶¹⁾ nie wstupaty sia⁶²⁾. A szto hramoty perwyie pisany mezy namy i prysiahy, a szto sia nie stalo o tiech hramotach, toho nie pominaty i hramoty dawnyie worostyty mezy⁶³⁾ soboiu, a ot toho byty poroznym. A koli dast Boh⁶⁴⁾, budiet snem⁶⁵⁾, tohda nowyie hramoty

damy mezy soboiu, a tot iemy mir uczynili mezy soboiu bezo wsiakoe lesti⁶⁶⁾ i bezo wsiakoe chytrosty, na tom iemy⁶⁷⁾ i peczaty swoi prikali⁶⁸⁾.

(Конець буде).

⁸⁾ Так в Ч. і в грамоті Любарта з 1366 р. Archiwum Sanguszków I, ч. 1. (лучше виданє в Ляниченко: Архивы в Галициі. Киев. Стр. т. 23, 1888 октябрь, ст. 208). Н. має „А се ја“, хоч низше, так як в Г., має „jaz“. В копії Ч. бачимо ініціал о+о, який мабуть був в оригіналі.

⁹⁾ Ч. і Н. має „bratiieiu“, у Чуч. проте мабуть печатна помилка „bratiem“. М. поправив на „братією“, ДЗ. дар знак?

¹⁰⁾ Так в Ч. і в перемирній грамоті Кейстута з Казиміром В. і мазовецькими князями Акты Зап. Россіи I, ч. 1 („Кейстутій“). Так само в літописях руско-литовських, пор. Полное Собрание Русских Литовских XVII. („Кестутіи, Кестутіи, Кестутей“). Н. має „Кейстутієм“.

¹¹⁾ Ч. і Акты Зап. Р. І. ч. 1 („Бонутій“). Літописи рус.-лит. П. С. Р. Л. XVII. мають „Бвнутіи, Бвнутіи, Бвнутей“. Н. має „Jawnutiem“, але низше так як Ч. Також М. подав „Бонутієм“.

¹²⁾ Ч. має раз „Lubart“, то знов „Lubort“. Н. стало „Lubort“. Рус. лит. літописи П. С. Р. Л. XVII мають „Люборть“.

¹³⁾ Н. має раз „jeşmy“, то знов „jeşmo“. Ч. має стало „ieşmy“.

¹⁴⁾ В транскрипції „i s bozyi milosti“ зам. „is bozyi milosti“, а в лат. перекладі невільничо „et ex gratia Dei“ зам. „ex gratia Dei“. Чуч. подав „is“.

розуміння. Розходить ся о се, щоби Поляки вглянули в основи відродин українства і щоби Українці зрозуміли, що Поляки правобіч Дніпра не можуть зречи ся домагання рівноправності (сега Українці певно їм не відказували і не відкажуть. Ред. Русл.) і своєї суспільно-культурної ролі (наколи через се Поляки розуміють верховладу своєю на Україні, то трудно буде дійти до порозуміння. — Ред. Русл.), яку відиграли і яку нині ще посідають (подібним способом виправдують Поляки своє верховладне становище і право до него в східній Галичині у відносинах до Русинів. — Ред. Русл.).

Лівобіч Дніпра, де українська інтелігенція єсть більше реалістична, польско-українське питання відбиває ся вже не все чистим відгомном. Впливає на погляд Українців лівобережних також стан польско-руських взаємин в Галичині...

Певно, що стан сей (так ніби то говорив сей Українець) руске дневникарство не все вірно представляє (алеж і польске дневникарство ще більше грішить тенденційністю — Ред. Русл.). Лівобіч Дніпра ніхто не думає, що треба би домагали ся в Галичині територіяльного сепаратизму, відокремлення східної Галичини. Таке домагання було би скорше антипольским, як українським.

З хвилию, коли питання державности не грає ролі або не грає ще ролі в українським руху в Росії, не можна домагати ся в Галичині територіяльного відокремлення.

Тут однак треба зазначити, що український рух в Росії, кормлений рускою літературою з Галичини, є вельми чутливий на прояви польско-рускої „угода“ в Галичині.

Мирне пожиття двох народів в Галичині повинно конечно вплинути і на польско-українські взаємини правобіч Дніпра.

Нема сумніву, що дневникарство, котре вважає себе пятою чи шестою державою в укладі суспільних сил, роздуває нераз огонь, запалений радше літературною іскрою, як реальним житєм. Полеміки дневникарські, ведені *pour le bon mot*, не є образом дійсности. А на останку артикули проминуть, а жите і его придбання остануть.

Але артикули полишать осад, на розпущення котрого треба нераз праці і часу. — Про се повинні обидва народи тямити.

Отсе виводи безіменного Українця, що

мав розмову з редактором *Czas-u*, як за певняє редакция сега дневника. Як чебудь не з усім можна згодити ся на сї виводи, всеж таки стають они доказом, що польска суспільність починає цікавити ся українським рухом в Росії і відродинами України. Всеж таки сї виводи дадуть польській суспільности троха инший погляд на українство, як она черпала з наших галицко-польских часописий, в котрих українство вважало ся не чим иншим, як гайдамаччиною, ворожою всякій культурі.

Ворохобня в Іспанії.

(Х) Кольоніяльна політика довела вже не одну державу до великого лиха. Італія принесла незвичайні жертви в абісінській війні, жадоба Росії до панованя над Східним Океаном підорвала єї великодержавне становище а змаганє Іспанії, щоби на мароканським побережю відбити собі втрату давних своїх кольоній, викликало в краю ворохобню, котра може довести до непередвиджених наслідків.

Свїтова іспанська монархія, в котрій давнїше сонце не заходило, протягом часу так змалїла, що крім питомої матірної країни, за недбаной і винищеної, остало їй лише кілька островів в Караїбським морі і Філіппини, але під конаць XIX. ст. у війні із Зєдиненими Америк. Державами втратила она останки заморських посїлостей. Отой втраті спонукали іспанське правительство забрати ся в останних роках до внутрішнього подвигнєня краю, так що бисто розвинула ся торгівля і промисл, занедбанє рільництво і тим способом край підніс ся з занепаду до значного процвітту і добробіту. Особливо розвинула ся рухлива Каталонія, а єї головне місто Барцельона, стала важним огнищем торгово-промисловим, та йшло на взаводи з давними промисловими огнищами Франції і Англії.

Сей розбуджений рух спонукав іспанське правительство кинути ся знов на кольоніяльну політику.

На північнім побережю мароканським в Африці остало ще було в давних іспанських посїлостий кілька укріплених місцевостий, поза котрими простягає ся заселений Маврами урожайний край. Конференція европ. держав в Альджезірас признала, що сей край положений в обсягу іспанських інтересів і тому іспанське правительство задумало утворити з него нову для себе кольоніяльну державу.

Іспанське правительство бажало сю давну

прибережну посїлість вихиснувати економічно і одержало від начальника племені Кабилів згоду на будову короткої залізниці в околиці іспанського міста Меліля. Коли розпочали ся роботи около будови сеї залізниці, убили Кабилі кільканайцять занятих сими роботами Іспанців і се дало почин до спору. Завидливі Кабилі мабуть добачували в будові сеї залізниці затрату своєї незалежности, а недовіре їх було вже досить роздратоване заборами Французів в Альжирі і подїями коло Касаблянка. Переговори з відпоручниками султана мароканського, котрі були під той час в Мадриті, не довели до вислїду, бо Кабилі не дбають про заходи свого султана, котрому також не конче на тим залежить, щоби довести до порозуміння і згоди з Іспанією. Розпочала ся отже боротьба між іспанськими військами, коло Мелілі, котрі намагають ся відперти дикі напади Кабилів, що десятками тисяч назирають на Іспанців і показали ся вельми грізними неприятелями. Кабилі розпочали завзяту боротьбу з Іспанцями з окликом святої війни і ведуть її з питомою музулманам загорілостю. Дійшли они під самі мури укріпленої Мелілі, де мало полягти в бою около 10.000 Іспанців, так що можна сумнівати ся, чи іспанське військо, доволі здеморалізоване, видержить перед сим напором.

Подїї в Африці відбивають ся вельми некорисно на внутрішних відносинах Іспанії. Нарід не хоче нічого чути про війну, починає ворущити ся, по ріжних містах дійшло до заколоту і ворохобні, так що правительство було приневолене оловістити стан облоги, а популярність, яку собі здобув молодий король, знищена. В цілім краю проявляє ся ворохобня, в Барцельоні дійшло до великого проливу крові, в Мадриті перед палатою королівською відбули ся великі демонстрації, так що король був приневолений засистувати конституцію

Правительство добуває останних сил, щоби загроженому в Мелілі війську подати поміч, покликує резервістів, щоби їх вислати до Африки, а тимчасом жінки і діти кидають ся перед жовнірів командованих до відїзду на війну, многі жовніри опирають ся приказам офіцирів, так що війскова власть карала смертю непослушних.

Нарід не хоче пустити своїх синів на африканське боевище, де они будуть приневолені вести завзяту боротьбу з дикими, загорілими Кабиліями. Виравді правительство не допускає до оповіщення грізних вістий, які надходять з боевища, але слабї і ранені, що вернули з боевища до прибережних шпиталів, розповідають про цілу грозу положеня в Африці.

Се положенє вихиснуюють соціялістичні і анархістичні живла в Барцельоні, а хоч тамошнє населєнє не зовсім згоджє ся із змаганнями

16) Н. Ollexandrom.
 16) Н. „ieśmo“. У Чуч. мабуть печатна помилка „iśmo“. М. „всімь“;
 17) У Чуч. „wsieni“ мб. печатна помилка. М. „всімь“.
 18) Так в Н. В. Ч. „wicznimi“. В лат. перекладі „cum omnibus territoriis primaevis“.
 19) Н. має раз „is“, то знов „iz“. Ч. стало „is“.
 20) М. „Заламанъ“ (? !).
 21) Н. „Polonij“ і так Чуч.; Ч. „Polonij“; лат. пер. „Poloniu“; М. „Полонія“. ДЗ. поправив на „Polonij“.
 22) Н. „ieszczco“; так дав Чуч. М. дав „еще“.
 23) Так в Н. і Ч. Чуч. хибно „Wielu“, за ним Л. „Вѣллы“.
 24) Так в Н. і Ч. У. Чуч. хибно „Zbiaz“. М. і ДЗ. поправили на „Любязь“.
 25) Н. „Wolodymier“.
 26) Так в Н. і Ч. у Чуч. хибно „Ratow“, за ним М. „Ратевъ“.
 27) Ч. має „stupit sia“.
 28) Н. має „Oleszka“, так Чуч., за ним М. „Олешка“.
 29) Так має Н. і Ч.
 30) Н. має раз „z“, то знов „s“. Ч. стало „s“.
 31) Чуч. опустил тут „s“ (за ним М.), яке має Н. і Ч.
 32) Н. і Ч. „na dobre“ і так Чуч. М. і ДЗ. поправляють перший „надобъ“, другий „надобе“. Так само вище.
 33) Н. не має „s“. У Чуч. і М. дез „s“.
 34) Чуч. подав хибно „cze sia“, хоч в Н. (також і в Ч.) є „oże sia“. За ним М. „че ся“; ДЗ. поправив на „што ся“.

35) Чуч. хибно „uczynit“, мб. печатна помилка. М. „учинила. ДЗ. „учинить“.
 36) Н. має раз „od“, то знов „ot“, Ч. стало „ot“.
 37) Н. „Alexandrowa“.
 38) Н. має „proto“, Ч. і Чуч. „pro to“, за ним М. „про то“.
 39) М. „Sudi“ і так Чуч., а за ним М. „Судв“.
 40) У Чуч. хибно „Jelczar“, за ним М. „Ельчаръ“, ДЗ. добре поправив на „Jelezar“.
 41) Чуч. хибно „Lubortu“. М. поправляє на „Люборта“.
 42) Так в Ч. в грамоті Любарта A g ch. L a n g I, ч. 1. (Мьстициньскій), пор. вище поданє виданє єї в К. Стор. т. 23) і в лат. перекл. („Mstiszinski). Н. наслідком злої транскрипції має „Mestyrzynski“, так Чуч., а за ним М. „Мостьжынскій“.
 43) У Чуч. хибно „Hurodla“. М. поправив на „Городла“.
 44) Ч. має раз „sudilam“, то знов „sudiam“.
 45) У Чуч. хибно „Polonina“, за ним у М. „Половина“.
 46) Н. не має другий раз „zakonu“, через те нема єго у Чуч. і М.
 47) Н. має „lowiszczach“ і так Чуч. та М.
 48) Ч. має „bortnoi“, Н. „bortnu“. Чуч. хибно „bortniu“, за ним М. „бортну“. ДЗ. поправив на „бортну“.
 49) Ч. має „ustupati sia“.
 50) У Чуч. „korolowym“, за ним М. „корольовымъ“.
 51) Ч. „wielikaho“.
 52) Н. „Kieystuwoy“.
 53) Н. „Jewnutiewoy“.

54) Н. „Lubartowoy“.
 55) Ч. „nikakaho“ і так у Чуч., хоч в Н. „nikakoho“. М. має „никакого“.
 56) Від „a kto“ аж до „nie stoiati“ нема зовсім в Н. бо переписчик опустил. Є лише в Ч., а в лат. перек. „et qui iustitiam expetierit, iustitia administratur, nec criminum particeps ut insons protegitur“.
 57) Н. має вище „wstupaty sia“, тут „wstupaty sia“. Так Чуч. і М. Ч. має „ustupati sia“.
 58) Н. „Kieystutowy“.
 59) У Чуч. мб. печатна помилка „Kamiance“. М. поправив на „Каміанець“.
 60) У Чуч. „Drohiczyn“, за ним М.
 61) Н. „hranicu“, так Чуч., за ним М. „границь“.
 62) Н. „wstupowaty sia“. Так Чуч. і М. Ч. має „ustupati sia“.
 63) Н. „mozy“. Чуч. і М. як в Ч.
 64) Н. „Boch“ і так Чуч. М. поправив на „Бог“ як в Ч.
 65) Н. має „s niem“, Ч. „s nem“. У Чуч. після Н. „s niem“, за ним у М. „съ немъ“. ДЗ. поправив справедливо на „снемъ“, бо так виходить з контексту: „to hda nowyie hromoty dany mezy soboiu“. „Snem“, в значіню „сойм“; пор. Miklosich-Lexicon palaeoslovenico-graeco-latium 2 вид. Vindobonae 1862-5 ст. 941 „сънъмъ, сьнемъ, сонъмъ, сойм“. „S nem“ віддільно не має тут ніякого значіння. Не розумів сего слова перекладчик, який переложив „Si Deus aderit nobis“.
 66) Н. має „lukawosty“. Ч. а також] вище вгадувана грамота Любарта A g ch. L a n g I, ч. 1. „лѣсти“.
 67) Н. „iemo“, Чуч. поправив на „ieśmo“.
 68) Н. „prykładali“.

сих крайних живел, всеж таки має оно свідомість своєї катальонської окремішності і вважає себе чимсь майже чужим і окремишим від Іспанців. Супроти такої грізної внутрішньої ворохобні має іспанське правительство вельми трудне становище, щоби оперти ся ворогови, котрий з незвичайною загорілістю натирає на іспанське військо в Африці. Вправді найкрасші часи іспанської минувшини відносять ся до довголітньої боротьби з Маврами, котрих Іспанці виперли спершу із свого краю, а відтак перенесли боротьбу з ними до Африки. Але знесилена Іспанія не має тепер спромоги видержати таку боротьбу, проти котрої повстає нарід. Вже війна на Філіппінах і на Кубі була вельми непопулярна, і нарід відчував втрату сих колоній як би якусь пілігу, що позбув ся коштовних земель, а відтак край помало двигав ся із занепаду до нового розвитку і добробуту. Тепер мали би знов Іспанці проливати кров, щоби задержати за всяку ціну кусень Марока, а сему опирає ся нарід.

Отсей опір приневолит молодого короля, котрий бажав бути строго конституційним володарем, до систованія конституції, а замість теперішнього міністерства має обняти державну керму військовий диктатор. Положене се вельми прикре для короля і для народу а се доведе до заострення обопільних відносин, з чого скорястають лише крайні живла. Дикі Кабілі, знаючи про внутрішню ворохобню в Іспанії будуть добувати всіх сил, щоби дальше вести боротьбу, а се може поставити династію в небезпечне вельми положенє. Боротьба в Мелілі не веде ся вже там о сую малу твердиню, але о спокій цілої Іспанії. Наколи іспанським військам не поведе ся відперти і побідити ворога в Африці, тоді може помінь внутрішньої ворохобні обхопити всю Іспанію, до чого змагають републиканці і анархісти, а тоді републиканська Іспанія не осталаб одиницею, але се відбиллоб ся на цілім романьскім заході, на Португалії й Італії. Для монархічної Європи настали би тоді грізні часи безвиставного непокою.

З Персії.

(Дальше).

Запального матеріялу до вибуху революції в Персії зібрало ся вже було досить, бракло лише іскри. Сею іскрою була російско-япанська війна і російська революція. І ось настав такий день в Персії. Музафер-Еддін старав ся здусити революцію силою. Взятий до неволі в своїй палаті мусів уступати і 5. серпня 1906. р. проголошено конституцію. Невдовзі Музафер-Еддін отворив парламент престольною бесідою, але 8. січня 1907. р. помер, оставивши свою „конституційну“ корону своему синові Магометові-Алі.

Звісний загально перебіг революції за панованія сего останнього шаха. Мимо впливу тих подій, що відбували ся в Туреччині, мимо приміру, який дав султан Абдуль-Гамід, перський шах боров ся дальше проти свободи. Здає ся, що губив ся лише в софізмах: „Відки походить власть? „від народу чи від Бога?“ Давнійші скептики і більша часть сучасних, в тім роді що Гоббес і Монтескіє, яких доктрини обурюють ячтимістів всіх країв, сьміють думати, що кожда власть опирає ся на людських умовах. Але перський шах — пише князь Аміраджі, бувший учитель теперішнього шаха і звісний перський публіцист в виходячїм в Парижі „Source Sirafil“ — не має таких здібностей, щоби міг читати Гоббеса або Монтескіє. Після Шаха кожда власть походить від Аллага і тільки від него. І здає ся, мов би говорив до свого народу: „Ти не маєш права мішати ся до сеї власти, яку маю з неба“. На те каже єму нарід: „Ти не маєш права противити ся тій свободі, яку маю від Бога.. Мое право до сеї свободи є далеко більше, чим твоє до власти“.

Треба признати, — каже згаданий кн. Аміраджі, що доктрину Божого права взагалі закинуто навіть в Тегерані. Лише інтересовані в тім боронять її. Впрочім і деиінде в Європі було так само. Тепер шах має до вибору одну з двох доктрин, — доктрину самодержавія — або доктрину конституційної влади. А треба признати — каже тойже кн. Аміраджі, — що дум-

ка шаха не займала ся ще ніколи так поважними питаннями, підчас коли питанє конституційного regim-у стало для перського народу нервом життя.

Правда, що в ріжних періодах самодержавне правительтво відповідало дуже Персам, але „удосковалене“ проявляє ся передовсім в політиці. Наші європейські обичаї і права зовсім відмінні від перських прав і обичаїв в часів Артаксеркса або Дарія. Історія змін становить історію саму в собі. Перз в часів Кира не пізнав би Персії в часів Хосроеса Великого. Оба поступила вже значно під впливом цивілізації Сельджукидів, які володіли від початку X го до кінця XII-го столітїя. Вкінці шах Ароян, який володів 1161. р. ледво чи узнав би своїм наслідником Наєр-Еддіна, який володів по нїм 700 літ пізнійше. Або Франція за часів Гюгона Капета не була такою, як за часів Кароля Великого. Як великий період ділить нинішню републиканську Францію від Франції за володіня Людовіка XIV, того монархи, що відважив ся сказати: L'Etat c'est moi („держжава — то я“).

Від р. 1789. зміна обичаїв, яка наступала по собі, є без сумніву богатим матеріялом, який подає нам історія до роздумуваня. Чомуж не мало би бути так само й в музулманьских краях?

(Конець буде).

Просимо вігнати перегляду.

Новинки

— Календар. В неділю: руско-кат.: Макрин; римо-кат.: Петра в оков. — В понеділок: руско-кат.: Ілії прор.; римо-кат.: Альфонса. — В понеділок: руско-кат.: Симеона і Івана; римо-кат.: Стефана.

— Тарасове сьвято на Україні. В місті Тараша (на Київщині) в Народнім Домі відбув ся оводі перший український „Шевченковий вечір“, з якого чистий дохід пішов на збудованє пам'ятника Т. Шевченкові у Києві. Чимала сая „Народного Дому“ вся була в квітках та зелені; на стінах висіли прибрані рушниками портрети Тараса та українські картини. Між останніми виділяла ся „Шевченкова могила“, оповита рушниками з вимерзаними словами; на одному кінці — „мене в семі великій, в семі вольній, новій не забудьте помянути не злим лихим словом“, і на другому — „в своїй хаті — своя правда і сила і воля“. На арці, над сценою, стояв бюст, а зверху над ним висів портрет Шевченка, т-ж в рушниках та вінках. По боках портрета були зроблені в квіток рр. 1814. і 1861. та букви „Т. і Ш.“, переплетені вінками. На одній стіні притулились „Думи мої..“ з чудових волошок. Публіки на вечір нашло повно; багацької приїхало з околиць сіл інтелігенції. Подекуди відко було українські убрания. В год. 9. підняла ся завеса і сумно залунав „Заповіт“. Після сего прочитали коротенький житєпис Шевченка, а далі йшли деклямації та співи. Продеклямовано: „Думи мої“, „Мені одоаково“, „До мертвих і живих“, „Сон“ (уривок), „Чигирин“ та „Чернець“. Народний хор з 50 осіб в гарній національній убраню, виконав такі пісні: „Поховали тахесенько“ (на смерть Шевченка). „Ой віди, віди, ти зоренько“, „Ще не вмерла Україна“ (2 р.), „Наша слава Україна“, „Вільно пташка літа в полі“ і багато інших. При кінці виставлялї III. й IV. дії з драми Кривичицького „Невольник“. Публіка була дуже вдоволена і сая аж гула від оплесків.

— Різьбарі в справі Шевченкового пам'ятника. Ще в цьвітні 1907. року до київського комітету звертав ся в Риму різьбар Н. Сабо, щоб єму вислано умови конкурсу на проєкт пам'ятника українському Кобзареві. Тоді єму відмовлено, що такого конкурсу ще не оголошено. Аж ось проминуло з того часу два роки з лишком — час, на протязі якого в культурних націй не то що встигають виробити умови та оголошити конкурс на пам'ятник, а й самий пам'ятник збудувати та відкрити. Тепер знова звертає ся до комітету вже другий різьбар, професор Петербурскої Академії Художеств Р. Бах в тій самій справі, і комітет знову відповідає єму різьбареві, що такі умови ще не вироблено і конкурсу ще не оголошено. Громадянство має право спитати: та колиж нарешті ся справа зсуне ся з тої мертвої точки, на яку її завели київські комітетчики?! Чом досі не не скликають засіданя комітету, яке мало ся скликати ще в кінці мая і на якому думало ся порішити справу з конкурсом. („Рада“)

— Комітет першої хліборобської вистави в Стрию подає до відомости, що дня 21. і 22. вересня відбуде ся візд кооперативний в Стрию, скликаний Красним Союзом Ревізійним. Взиваємо проте всі філії Тов-а „Просьвіта“, щоб безуслвно до дня 10. серпня зголосили предмети на виставу, бо по сїм речинци дальші зголошеня не будуть прийаті. — Дальші зголошеня на виставу надійшли: Ардрій Курилас з Черновець (армо для коров); Василь Девдюк з Косова старого (гуцульські різьби); Тов. „Сокил“ зі Львова (графічні карти, строї і відзнаки сокильські); Василь Геврич з Боснії (сливки і сливовицю); Михайло Пиць зі Стрия (масарські вироби).

— Кацапський стиль. З останного числа львівського „Русского Слова“ наводимо на показ зразок кацапського стилю, в яким редагує ся ціла ся часопись. „Ворог бо не спить — пише Р. С.“ — а всегда „киринить“. Тое знаєте ви найлучше, бо рознесли ся оть якого то часу слухи, що український „пучь вірк в“ хотять основати на Знесеню читальню „Просьвіт-ы“. П якъ звичайно всюда, такъ и на Знесеню поїшли они по той самой, що всегда ходили и ходять, дорожъ, бо начинають отъ всякой — с волочи. Видячи, що вѣсъ чествыи и урядочныи жители Знесеня держатся крѣпко русскои читальни, украинскіи дурисвѣты стали притягати до себе „шумовины“ т. е. все що найгрішное (межи ними и такихъ, которихъ за нехорошее поведение выкинено ізъ читальни Качковского) и зъ ними хотять а с м ѣ т и т и Знесеня, которое до тепер было чистое и порядочное. Львівскіи украинци докладають всякихъ усилий, щоби лишь розвити знесенскую твердую и честную Русь. И межи с м ѣ т ь е м ь нашли собѣ за гроши колькохъ проклятыхъ Юдѣвъ, котори бы даже рѣдную матеръ продали, отже тѣмъ нѣтъ чого удивлятися“. В той спосіб „просьвічує“ та часопись селян. Але правда. Галицьким москвичам не ходить о просьвічене темного мужика, але о сфанатизоване єго, бо селянин инакше прозрів би і плюнув в сторону кацапів.

— Руско-німецка гімназія в Чернівцях, якої директором є радв. Козак, числила в останнім шк. році 709 публ. учеників і 45 приватистів. Між ними було 398 Русинів, 241 Німців і 65 Поляків. Родом було: 163 з Черновець, 422 з Буковини (крім Черновець), 100 з Галичини, 18 з інших австр. країв, 2 з Румунії а 4 в Росії. Класифікація дала отсей вислід: 80 відзначаючих, 500 перших, 68 других а 12 третих клас.

— Нема дня без дощу. Щоденно перед полуднем, раз ранше, і раз пізнійше, відповідно до скорости вітру з заходу загощують до Львова хмари і поливають улиці, яких магістрат не хотів поливати. Вчєра і нині падала зливні дощі. Вчєра найвища теплота дійшла до 22.6° Цельсія. Вночі похолодніло до +11° Ц, а нині в полудне 16° Ц. Небо захмарене, вітер сваче понад каменцями, а дощ прямо висить у воздухах. Здає ся, що осія настала а се ковєць ливня.

— Жінки-адвокати. „Вечер“ повідомляє, що в Харкові прийнято в число помічників присяжних адвокатів д-ку Ярошевську, котра зложила державні іспити сєго року. Сєго року скінчило університет в Харкові шість жєницц, яких і зарчислено до стану адвокатів казанського та харківського округа.

— Обережно з грибами! Тепер надходять сезон грибів, котрі на передвінку є попитною поживою бідних людей. Однак по лісах ростуть дуже часто трійливі гриби. Тому ті, що збирають гриби, нехай уважають, аби не брати сих трійливих. Також і їдомих несвіжих грибів не можна їсти, бо зашкодять. Минулого року від грибів померло у східній Галичині 237 осіб.

— Страйк в Іспанії. Неповодженя іспанського війська в Мароку дійшли до відома населєня в Іспанії мимо конфіскації дневників, які доносили про ті неповодженя. Обурєне на правительство розгоріло по цілій Іспанії так далеко, що по багатьох містах робітници застрайкували, а товпи народу допускають ся нападів на уряди. В місті Калаягорра товпа знищила дворець і шлях зелівиць. Війско стріляло до товпи і убило та ранило багато тудий. В Барцельоні страйкарі поставили на улицях барикади і боронили ся перед військом. В деяких випадках війско відмовило послуху.

— 3 теки мільонерских вибриків. Один американський мільонер в Клевелендї, коли прийняв до відома заручини своєї доньки також з мільонером, заявив, що справити весіле, якого ще не було в сьвітї. За тим коштом 100 тисяч корон поручив своєму будівничому построить церкву, в котрій і відбулось вінчанє мільонерської парї. Сейчас по тім, казав знести церкву з поверхні землі, натомість поставити мраморний стовп на місци, де епохальвий факт відбув ся.

— Закупно дикої худоби. Правительтво Канади закупило в Зєдин. Державах кілька сот штук бізонів (дикої худоби). Контрактори старали ся наловити кілька треба бізонів в степах та годї; мало що зловили. В Канаді давнійше винищено

сю скотину майже до одного та дотепер правительством постарало ся знов о стадо 460 штук на розплодок.

— Поетичний нутик.

М. Б—сін: Прийде весна!

Холодно. Вітер гуляє в полі,
Віє, як звір;
Вихрами, граючи, землю вкриває,
Вгортює бір.

Знаю — недовго вже снігови бути:
Скоро весна!
Встане земля, як царівна у казці,
З тяжкого сна!

Сонце засяє — вкриють ся рясом
Ниви, луги...

Збудуєть — бо серце надія загірє —
Горя — нудьги!..

Переклав з білоруского М. Вдовиченко.

Оповідки.

— Іменованя. Міністер внутрішніх справ іменував старестами старших повітових комісарів: Ів. Малавського, бар. Авг. Йоркаша-Коха, Жигм. Рудницького, Каз. Вайдовського і Ант. Завадзького секретаром намісництва у Львові пов. комісаря Евг. Фрідберга-Саламона, а старшими комісарями повітовими комісарів: Ром. Комана, д-ра Жигм. Подлевського, Стан. Потоцького і Стан. Чижана.

Міністер торгівлі іменував почт. офіціала Йос. Віса з Бродів, почтовим контролером в Сяноці.

— Краєва рада шкільна іменувала тимчасових окр. шк. інспекторів сталими шкільними інспекторами окржними в ІХ кл. рангі: Влад. Вана в Раві рускій, Івана Середу в Турці і Ів. Пешковського з Городевки в Низьку, а управ. 4-кл. школи з Ляцкорони Йос. Лоренца тимч. окр. шк. інспектором в ІХ кл. рангі в Березові; затвердила вибір Ів. Заблоцького управ. 4-кл. школи в Поморянах на представника учительського звання до окр. ради шк. в Зборові; іменувала Клим. Коповського заступником учителя в учит. семінарії муж. в Заліщиках; іменувала в народних школах: о. Евг. Монцібовича катехитом 5-кл. жів. школи виділ. в Бродях, Стеф. Качалу управ. 2-кл. школи в Ценяві, Анну Команівну учит. в Дорошові ІІ, Марию Винницьку учит. Москальці, Кар. Костшиньську в Малехові, Ольгу Фрідманівну в Опришівцях, Мих. Біласа в Смільній, Тимотея Кульчицького в Кульчицях рустикальних і Дмитра Горбачевського в Семенівці.

— З Угнова. Дня 1. серпня відбуде ся в Угнові в лісі громадським великий народний фестин з різнородною програмою. Увесь дохід призначений на докінчене будови місцевої читальні «Прогрєсвіти».

— Іспити зрілости в учит. семінариях відбудуть ся для кандидатів учит. дня 13. вересня у Львові, а для кандидаток дня 27. вересня в Перемишлі. Речинєць письменних іспитів оголосять дотичні дирекції. Поправчі іспити в учит. семінариях муж. відбудуть ся в вересні: в Заліщиках дня 14, в Тернополі 10, в Станиславові 22, в Сокалі 13, в Самборі 13, в Коросні 13 і у Львові 13; в жів. семінариях: у Львові 10. вересня а в Перемишлі 20. вересня.

— Пригадуємо, що перша хліборобська вистава в Стрию буде отворена 19. вересня с. р. Кожен село, кожний свідомий господар повинен взяти участь в тій виставі — виставляючи найдобріший плоди своєї рілі і праці. Зголошеня належить слати на адресу: Краєвий Союз господарско-молочарський в Стрию.

— Конкурс. Філія Руского Тов. педагогічного в Заліщиках основує з початком року шкільного 1909/10 однорічний приготівляючий курс до гімназії і школи виділові і сею дорогою глядає кваліфікованого учителя. Платня 100 К місячно. Поданя в відповідним свідомствами вносити належить до 18. серпня 1909 р. на руки о. Йосифа Савицького в Заліщиках. За Виділ. о. Й. Раковський голова, о. Й. Савицький, секретар. 71 (1—3).

— Конкурс. Філія Руского Товариства педагогічного в Заліщиках розписує конкурс на приняте до своєї бурси 60 учеників так зі шкіл виділових як і учительської семінарії за місячною оплатою 14 К, з котрої часть можна оплатити натураліями після умови. Поданя заосмотрені свідомством убожества треба вносити найдаліше до 18. серпня на руки о. Йосифа Савицького, катехита в Заліщиках. — За Виділ. о. Йосиф Раковський, о. Йосиф Савицький. (1—2)

Телеграми

з дня 31. липця.

Петербург. Цар зарядив, аби сего року не відбували ся вправи резервістів з петербурского округа з причини холери.

Брукселя. Сесию бельгійського парламенту відложено вчера до 19. вересня.

Мадрит. З покликаних 6.000 резервістів на вправи прибули тільки 2. — Президент найвишого трибуналу в Барцельоні подав ся до димісії. — В Барцельоні оголошили революціонері тимчасове своє правительство.

Коломия. Горять дестиларня нафти Кріса. Грозять вибухи збірників ропи.

Др. Богдан Барвіньський:

Зїзд галицького князя Данила з угорським королем Белєю ІV. в Прешбурзі 1250 р. Історично-критична аналіза. Львів 1901. 16° ст. 18. — Ціна 10 сот.

Прешбурський зїзд в справі спадщини по Бабенбергах. (Причіток до історії великого австрійського безкоролівя). Львів 1903. 8° ст. 27. — Ціна 30 с.

Жигимонт Кейстутович, великий князь Литовсько-руський. Історична монографія. Жовква 1905. 8° ст. XIV+170. — Ціна 2 К.

Zygmunt Kiejstutowicz, książę starodubski. Львів 1906. 8° ст. 28. — Ціна 50 с.

Bogurodzicza dzewiczka a історичні висновки д-ра Щурата. (В інтересі історичної правди). Львів 1906. мала 8° ст. 41. — Ціна 20 с.

Історичні причинки. Розвідки, замітки і матеріали до історії України-Руси. І. Жовква 1908. мал. 8° ст. 170. — Ціна 2 К.

Історичний розвиток імені українсько-руського народу. Львів, мал. 8° ст. 41. Ціна 40 с.

Дістати можна в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

Бюро Немчиновскої, Львів, пл. Академічна 3, поручає всякі сили учительські, офіціалістів і службу. 72 (1)

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише тутот і паперців з першої галицько-руської фабрики Еугена Білінського в Збаражі.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сяноці, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по священниках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Церковні річи

КРАСНІ і ДЕШЕВІ ПРОДАЖ

„ДОСТАВКА“

основана руским духовенством — в Станиславові при ул. Смольки ч. 1, а у Львові при ул. Рускій ч. 20 (в каменіці «Двістра»).

Там дістане ся ріжні фелони, чапі, хрести, ліхтарі, свьчники, таці, патерці, кивоти, плащениці, образи (церковні і до комнат), цвєти і всякі другі прибори. Також приймають чапі до позолочєня і ризи до направи.

Уділ вносить 10 К (вписове 1 К), — за гроші вложені на щадничу книжку платять 6%.

29 (21—2)

„Przegląd Krajowy“

dwutygodnik polityczny, społeczno-ekonomiczny i literacki o kierunku demokratyczno-krajowym, poświęcony przede wszystkim sprawom kulturalnym Ukrainy.

Передплата „Przegląd-у Krajow-ого“ вносить в Галичині: річно 18 К, піврічно 9 К, чвертьрічно 4 К 50 с.

Адреса Редакції і адміністрації: Київ, Фундуклівська ч. 10, м. 14.

Важне для Селян!

Від 500 до 1500 К машина до виробу цементового промислу. Одна машина виробляє дві дахівки на раз, денно 500 штук. Цегол 1500 до 3000 штук денно.

На складі:

Дім комісово-тогovelний

І. Зубика

18(12—?) Львів, ул. Млинарска ч. 2.

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

заснованє при Товаристві взаїмних обезпечєнь „Дністер“ в р. 1895 на підставі закона о стоваришенях в р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти удїлу.

Цілею Товариства є уділюванє кредиту своїм членам рільникам обезпечєним в „Дністрі“ від більше літ.

Проценти від вкладок 4%, без потрученя податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса Дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадничі почтової ч. 35.527.

Конто жирове в банку австро-угор.

Вкладки щадничі К 2.848.890.—

Уділи членські К 262.994.—

Позички уділені К 3.396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1909.

Table with columns: До Львова приходять з, рано, перед пол., по пол., вечер, в ночи. Rows list various stations like Кракова, Тарнога, Підволочиск, Черновець, Станиславова, Коломиї, Стрия, Пустомит, Самбора, Любіня, Рави рускої, Янова, Брухович, Зимної води, На Підзамче, З Підволочиск, Бродів, Курович, Винник.

Table with columns: Зі Львова відходять до, рано, перед пол., по пол., вечер, в ночи. Rows list various stations like Кракова, Гашева, Підволочиск, Черновець, Станиславова, Коломиї, Стрия, Пустомит, Самбора, Любіня, Рави рускої, Янова, Брухович, Зимної води, З Підзамча: До Підволочиск, Бродів, Курович, Винник.

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі і свята від 16/2 до 18/2. А) Лише в неділі і свята від 1/7 до 31/8. — Б) Лише в неділі і свята від 1/6 до 30/9. — В) В неділі і свята а від 1/6 до 30/9 щоденно від 1/7 до 31/8. — З) Лише в неділі.